

30. mars 2010

Staða mála samkvæmt stöðugleikasáttmála

Samtaka atvinnulífsins, Alþýðusambands Íslands, Bandalags háskólamanna, BSRB, Kennarasambands Íslands, Samtaka starfsmanna fjármálafyrirtækja, ríkisstjórnar Íslands Sambands íslenskra sveitarfélaga og Bændasamtaka Íslands
dags. 25. júní 2009.

Verkefna- og samráðshópar um framfylgd stöðugleikasáttmála

Samráðshópur ríkis og sveitarfélaga um efnahagsmál

Ábyrgð: Samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra og fjármálaráðherra.

Verkefni: Að efla samstarf ríkisstjórnar og Sambands íslenskra sveitarfélaga á sviði efnahagsmála og styrkja samræmingu áætlanagerðar og þjóðhagsreikninga hins opinbera. Að ganga frá útistandandi skuldum ríkisins vegna húsaleigubóta.

Staða verkefnis: Verkefnið er langt komið, drög að tillögum og greinargerð liggur fyrir sem nú er til lokaumræðu í samráðsnefnd um efnahagsmál. Þau verða kynnt fyrir Jónsmessunefnd (samstarfsnefnd ríkis og sveitarfélaga) fyrir lok aprílmánaðar.

Samráðshópur um bætta stöðu lántakenda og skuldsettra heimila

Ábyrgð: Félags- og tryggingamálaráðherra, dómsmála og mannréttindaráðherra, efnahags- og viðskiptaráðherra.

Verkefni: Bæta stöðu skuldsettra heimila, tryggja að þau úrræði sem þegar hefur verið komið á gagnist, eins og vænst var. Unnar verði tillögur um viðbótarúrræði eftir því sem þörf krefur og tillögur um það hvernig styrkja megi stöðu lántakenda á fjármála-markaði.

Staða verkefnis: Ríkisstjórnin hefur kynnt fjölbreytt viðbótarúrræði vegna skulda heimilanna þar sem m.a. hefur verið tekið tillit til ábendinga stéttarfélaganna varðandi greiðsluaðlögun, nauðungarsölu, gjaldþrot, lækkun dráttarvaxta, umboðsmann skuldara, o.fl. Stýrivextir hafa lækkað um helming á einu ári. Nú liggja fyrir frumvörp um Umboðsmann skuldara, heildstæða löggjöf um greiðsluaðlögun og tímabundna greiðsluaðlögun v/íbúðarhúsnæðis sem félags- og tryggingamálaráðherra mun leggja fyrir Alþingi á næstu dögum. Auk þess eru tilbúin drög að frumvarpi um greiðsluaðlögun bílalána til einstaklinga.

Velferðarvaktin

Ábyrgð: Félags- og tryggingamálaráðherra.

Verkefni: Að leita leiða í samstarfi við Samband íslenskra sveitarfélaga og aðila vinnumarkaðarins til að standa vörð um grunnþjónustu sveitarfélaga.

Staða verkefnis: Grunnþjónustuhópur velferðarvaktarinnar hefur sett saman greinargerð um grunnþjónustu og aðferðir við hagræðingu í efnahagsþrengingum.

Samráðshópur um málefni lífeyrissjóða

Ábyrgð: Fjármálaráðherra og félags- og tryggingamálaráðherra.

Verkefni: Að endurskoða í samstarfi við sveitarfélög og aðila vinnumarkaðarins málefni lífeyrissjóða og móta framtíðarsýn fyrir lífeyriskerfið. Að leita leiða og gera ráðstafanir til að unnt sé að fresta skerðingu á réttindum sjóðfélaga á meðan endurskoðun fer fram.

***Staða verkefnis:* Fjármálaráðuneytið skipaði samráðshóp í byrjun febrúar sl. skv. tilnefningu frá efnahags- og viðskiptaráðuneyti, félags- og tryggingarmálaráðuneyti, SÍS, BSRB, KÍ, SA, ASÍ, KÍ, BSRB og félags- og tryggingarmálaráðuneyti. Gert er ráð fyrir að hópurinn ljúki störfum sínum á árinu 2010.**

Samráðshópur um fjármögnun stórra framkvæmda

Ábyrgð: Fjármálaráðherra.

Verkefni: Að ganga til samstarfs við lífeyrissjóði um að þeir fjármagni stórar framkvæmdir sbr. minnisblað vegna verklegra framkvæmda dags. 16. júní 2009 o.fl. með sérstakri fjármögnun.

***Staða verkefnis:* Viðræðunefndin hefur unnið að skilgreiningu verkefna sem til álita koma gagnvart fjármögnun lífeyrissjóðanna og fundað með fulltrúum lífeyrissjóðanna. Þau verkefni sem um er að ræða á vegum ríkisins eru nýbygging Landspítala og Samgöngumiðstöð. Auk þess umfangsmikil viðhaldsverkefni á vegum ríkis og sveitarfélaga þar sem gert er ráð fyrir að lífeyrissjóðirnir komi að fjármögnun.**

Samráðshópur um eftirlit á vinnumarkaði og vinnumarkaðsskírteini.

Ábyrgð: Félags- og tryggingamálaráðherra og fjármálaráðherra.

Verkefni: Að taka upp samstarf við aðila vinnumarkaðarins um virkt eftirlit á vinnustöðum og upptöku vinnustaðaskírteina.

***Staða verkefnis:* Félags- og tryggingamálaráðherra hefur lagt fram og mælt fyrir frumvarpi til laga um eftirlit á vinnustöðum og vinnustaðaskilríki sem var unnið í nánu samráði við fulltrúa ASÍ og SA auk þess sem samráð hefur verið haft við fjármálaráðuneytið, ríkisskattstjóra, Vinnueftirlit ríkisins og Vinnumálastofnun.**

Samráðshópur um samfélagslega ábyrgð við endurreisn atvinnulífsins.

Ábyrgð: Félags- og tryggingamálaráðuneytið, fjármálaráðuneytið og viðskiptaráðuneytið.

Verkefni: Að móta sameiginlega viðmið sem fylgt verði við endurreisn atvinnulífsins og aðkomu opinberra aðila að atvinnustarfsemi og eignarhaldi fyrirtækja. Stuðst verði m.a. við viðurkenndar innlendar og erlendar leiðbeiningar um stjórnarhætti fyrirtækja.

***Staða verkefnis:* Hópurinn hefur komið saman til fimm funda og stefnir að því að skila af sér eins fljótt og kostur er. Fenginn hefur verið utanaðkomandi aðili til að greina hvaða viðmið skulu tekin til skoðunar. Hópurinn mun næst funda þegar greinargerðin liggur fyrir.**

Ýmis önnur verkefni sem kveðið er á um í stöðugleikasáttmálanum og unnið er að.

Ýmis atvinnuskapandi verkefni og aðgerðir á sviði vinnumála.

Aðgerðir í atvinnumálum samkvæmt aðgerðaáætlun ríkisstjórnarinnar sem lögð var fram 6. mars 2009 hafa leitt til sköpunar um 2.392 starfa og eru verkefni í byggingariðnaði, nýsköpun og sjávarútvegi ásamt öðrum enn í framkvæmd.

Fyrir liggja ítarlegar áætlanir um vegaframkvæmdir og aðrar framkvæmdir á sviði samgöngumála, viðhaldsframkvæmdir, uppbyggingu háskólasjúkrahúss, uppbyggingu á fjölsóttum ferðamannastöðum, nýsköpunarverkefni o.fl. sem áætlað er að skapi samtals 2 – 3 þúsund ársverk.

Kjarasamningar.

Samningsaðilar á opinberum vinnumarkaði vinna að gerð kjarasamninga á vettvangi samninganefnda ríkisins og viðkomandi stéttarfélag. Þeir samningar sem gerðir hafa verið eru í samræmi við kjarasamninga á almennum vinnumarkaði og er þeirri stefnu einnig haldið í viðræðum um ólokna samninga.

Staða kjarasamningsviðræðna: Búið er að gera og samþykkja kjarasamning við um 20% félagsmanna í KÍ. Samið var við prófessora í janúar sl. en ósamið er við önnur stéttarfélög BHM, öll stéttarfélög og þá hópa sem vinna á sjó og á lofti og sjúkraliða. Einnig á eftir að semja við lögreglumenn, tollverði og sjúkraflutningamenn, sem felldu kjarasamninga á síðasta ári.

Ríkisfjármál.

Áætlun um jöfnuð í ríkisfjármálum og fjárlög 2010: Frumvarp til fjárlaga fyrir árið 2010 var byggt á aðgerðaáætlun ríkisins og AGS. inni en þar var þó stefnt að heldur meiri bata á frumjöfnuði, eða sem nam 6,9% af VLF. Við afgreiðslu frumvarpsins hækkðu frumgjöld um 10,4 milljarða kr. Bati í frumjöfnuði ríkissjóðs milli áranna 2009 og 2010 verður heldur minni en í fjárlagafrumvarpinu, eða 5,5% af VLF á rekstrargrunni. Þessi slaki er þó talinn vera ásættanlegur, þ.m.t. af AGS, miðað við upphafleg markmið aðgerðaáætlunarinnar. Að öðru óbreyttu þarf þó að vinna hann upp á tímabilinu.

Endurskoðun langtímaáætlunar og fjárlagafrumvarp 2011: Ríkisstjórnin samþykkti í janúar sl. að hafinn yrði vinna við heildarendurskoðun á sköttum og tekjuöflun ríkisins. Mun starfshópur fjármálaráðuneytis vinna það verk í tengslum við samráðsnefnd sem aðilar stöðugleikasáttmálans o.fl. munu sitja í. Stefnt er að því að áfangaskýrsla geti legið fyrir í sumar og verði lögð til grundvallar tekjuáætlun fjárlaga 2011 og tekjuhlíð langtímaáætlunar í ríkisfjármálum.

Fjármálaráðuneytið og ráðherranefnd um ríkisfjármál hafa hafist handa við undirbúning fjárlagafrumvarps fyrir árið 2011 og endurskoðun langtímaáætlunarinnar. Í þeirri áætlanagerð verður mörkuð stefna um áherslur og forgangsröð í aðhaldsaðgerðum og þróun útgjalda í rekstri, tilfærslum og fjárfestingu og settir útgjaldarammar fyrir einstök ráðuneyti og málaflokka fyrir árin 2011–2013. Ætla má að stærðargráða aðgerða til að bæta afkomuna gæti þurft að vera nálægt 50 mia.kr. árið 2011, 30 mia.kr. árið 2012 og 20 mia.kr. árið 2013.

Heildarmynd ríkisfjármálanna liggur því fyrir í stórum dráttum og á næstunni er því mest aðkallandi að fjalla um beinar aðgerðir til að ná settu marki. Ganga má út frá því að samdrátturinn í ríkisútgjöldunum verði erfiðasta og tímafrekasta viðfangsefnið í fjárlagavinnunni.

Tímaáætlun fjárlagagerðarinnar í ár, sem ríkisstjórnin hefur samþykkt, miðar að því meginmarkmiði að stefnumörkun og ákvarðanataka um langtímaáætlun og útgjaldaramma einstakra ráðuneyta og málaflokka liggi fyrir í lok apríl. Ráðuneytin hafi þá tímenn í maí og e.t.v. fram í júní til að útfæra nánar sína útgjaldaramma.

Endurreisn bankanna.

Endurreisn íslensku viðskiptabankanna lauk um miðjan desember sl. með 250 ma.kr. lægra eiginfjárframlagi en gert hafði verið ráð fyrir. Vaxtagjöld ríkissjóðs verða samtals um 46 ma.kr. lægri árin 2009 og 2010 en þau hefðu orðið miðað við upphaflegar áætlanir.

Hömlum á gjaldeyrisviðskiptum aflétt.

Seðlabanki Íslands vinnur að því að aflétta hömlum á gjaldeyrisviðskiptum í tímasettum áföngum eins og kveðið er á um í stöðugleikasáttmálanum í samráði við forsætisráðherra, fjármálaráðherra og efnahags- og viðskiptaráðherra.

Fyrstu skrefin varðandi afnám gjaldeyrishaftanna voru stigin í byrjun nóvember 2009 með afnámi á hömlum á nýju fjármagni. Auk þess hefur Seðlabankinn styrkt eftirlit og framkvæmd með reglum um gjaldeyrishöft í því augnamiði að koma í veg fyrir undanskot. Slíkt er mikilvægt til þess að viðhalda nauðsynlegum trúverðugleika á framkvæmd stefnunnar í gjaldeyrismálum. Þessar aðgerðir hafa þegar sýnt verulegan árangur með styrkingu krónunnar án inngrípa Seðlabanka Íslands. Stefnt er að því að stíga næstu skref varðandi frekari afnám gjaldeyrishafta um leið og aðstæður hafa skapast í samræmi við áætlun um afnám gjaldeyrishafta sem birt var í ágúst 2009.

Lækkun vaxta.

Stýrivextir hafa markvisst lækkað á gildistíma stöðugleikasáttmálans. Á einu ári hafa stýrivextir lækkað um helming úr 18% í 9%. Stjórnvöld vænta þess að með auknum gengisstöðugleika og lækkun verðbólgu aukist enn svigrúm til frekari vaxtalækkunar.

Starfsendurhæfingarmál og fullorðinsfræðsla.

Félags- og tryggingamálaráðherra, fjármálaráðherra og menntamálaráðherra munu beita sér fyrir tímasettum aðgerðum sem kveðið er á um í stöðuleikasáttmálanum að því er varðar starfsendurhæfingarsjóð, skattalega meðferð greiðslna úr sjúkra- og fræðslusjóðum og greiðslna úr verkfallssjóði, og framlög til fullorðinsfræðslu.

Skattskylda greiðslna úr Starfsendurhæfingarsjóði, sjúkra- og fræðslusjóðum stéttarfélaganna.

Staða verkefnis:

Samþykkt hefur verið breyting á 28. gr. í tekjuskattslögnum, sbr. lög nr. 164/2008, sem felur í sér að styrkir úr Starfsendurhæfingarsjóði Alþýðusambands Íslands og

Samtaka atvinnulífsins sem ganga til greiðslu kostnaðar vegna endurhæfingar, heilbrigðisþjónustu og tiltekinnar þjónustu fagaðila eru skattfrjálsir.

Um er að ræða fyrsta áfanga varðandi þessi mál, en þar sem um flókna framkvæmd sé að ræða þarfnist málið nánari skoðunar hvaða aðra styrki varðar. Eftir er að setja reglugerð um nánari framkvæmd á skattfrelsi greiðslna úr Starfsendurhæfingarsjóði. Frekari opnun á skattfrelsi greiðslna úr sjúkra- og fræðslusjóða hefur ekki átt sér stað. Slíkt er afar vandmeðfarin, jafnframt því að sú opnun myndi kosta ríkissjóð og sveitarfélög verulega fjármuni. Fjármálaráðuneytið hefur tekið upp viðræður við aðila vinnumarkaðarins um hvernig megi gera úrbætur á þessu sviði. Endanlegar niðurstöður liggja ekki fyrir.

Um fullorðinsfræðslumál

Staða verkefnis:

Framlög ríkisins til fullorðinsfræðslu hafa aukist í jöfnum framlögum árin 2008, 2009 og er aukningin komin í 300 m.kr. árið 2010 eins og yfirlýsingin gerði ráð fyrir.

Frumvarp til laga um framhaldsfræðslu, þar sem gert er ráð fyrir aðkomu starfsmanna hjá ríki og sveitarfélögum að Fræðslumiðstöð atvinnulífsins, er nú til meðferðar í menntamálanefnd. Verði það samþykkt, munu framlög hækka á næstu þremur árum, um 70 m.kr. á árinu 2010, 90 m.kr. á árinu 2011 og 110 m.kr. á árinu 2012.

Starfsendurhæfingarsjóður

Til að lögfesta gjald í Starfsendurhæfingarsjóð þarf að breyta þrennum lögum.

Staða verkefnis:

Félags- og tryggingamálaráðherra mun leggja fram breytingu að fyrri lögunum, þ.e. nr. 50/1980, sem lúta að greiðsluskyldu í fræðslusjóði atvinnulífsins. Jafnframt liggur fyrir samkomulag milli aðila sem snýr að fjármögnun Starfsendurhæfingarsjóðs. Fjármálaráðherra mun leggja fram breytingu á lögum nr. 129/1997 og liggur frumvarp þess efnis fyrir.

Fjármálaráðherra hefur lagt til að breytingu á lögum nr. 113/1990 um tryggingargjald verði lagt fram á vorþingi.